

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacțiunea și Administratiunea:
Brasiovu, piată mare Nr. 22. — „Gazeta“ este
Mercuria, Vinerea și Duminică.

Pretul abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe șese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. Trieri esterne pe șese luni 14 fr. pe
anu 28 franci.

Anulu XLV.

Se prenumera:
postele c. și r. și pe la dd. corespondenti.

Anunțurile:
un'a serie garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr
v. a. pentru facere publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retrămitu.

Nr. 29.

Mercuri 10 22 Martiu

1882

Brasiovu 10 Martiu.

„Legile electorale, după cum s'au plamadit în er'a d'antaiu a constituționalismului n'au fost juste, ele trebuie se fie modificate și îndreptate asié că se corespunda programei actuale a monarhiei și speram, că și dinastiei, cu alte cuvinte legile electorale se de unu dreptu egal tuturoru popóreloru, și se nu creze privilegiiuri pentru nici unulu din ele.“

Cu aceste cuvinte a caracterisatu conducătorulu Cehiloru, Dr. Rieger, importanti'a reformei electorale, cu care s'a ocupatu în mai multe ședințe camer'a deputatiloru din Cislaitani'a.

Nici unu poporu din tóta monarhi'a acést'a, nu semte mai multu decâtu Romanii reulu ce resulta din nedreptatea legiloru electorale. Ce folosu, că ni se totu vorbesce de constituțiune deca noi nu avem dreptulu cardinalu ce 'lu dá ea fiacaru poporu, dreptulu de alegere? Cu deosebire la noi în Ardealu semtimu nedreptatea ce ni se face, cându dieci de mii de privilegiați se bucura de dreptulu electoralu, pre cându majoritatea poporațiunei, care contribuie prin munc'a s'a la susținerea statului, este lipsita de posibilitatea de a 'și poté vedé reprezentate și aperate interesele sale vitale în parlamentu.

Ceea ce se intempla dincóce de Lait'a cu Romanii, s'au intemplat dincóce cu elementulu slavu. Tendinti'a legiloru electorale din Austri'a a fost de a favorisá și privilegiá elementulu germanu precum la noi este tendinti'a privilegiarea elementulu maghiaru.

Inca de pe timpulu ministeriului Schmerling se datéza dispozițiunile acele a carora delaturare o cere adi majoritatea federalista din Reichsrath. „Aducerea aminte de pozițiunea influenta, ce a ocupat'o Austri'a în Germani'a și de corón'a santei imperatii romane ce a împodobitu odiórá capetele Habsburgiloru, era inca p'atunci puternica“ — dice Dr. Rieger — „era naturalu, că multi patrioti austriaci ar' fi doritu, că Austri'a se ocupe earasi acea pozițiune influenta. De aceea s'au facutu legile de alegere în favórea numai a elementulu germanu. Inse după Sadova și mai vórtosu după Sedan și Paris nu mai poté fi vorba de activivarea acelei idei și cu ea au trebuitu se cada și legile electorale nedrepte și asupritóre...“

Dreptu egal pentru tóte popórele! Acést'a este program'a actuala a monarhiei accentuata de către toti vorbitorii majoritatii, precum și de către însusi ministrulu-presedinte Taaffe. Spre a se apropiá de realizarea acestei sublime programe guvernulu austriacu a spriginitu nu numai propunerea deputatulu cehu Zeithammer pentru reform'a ordonantiei electorale față cu colegiulu mariloru proprietari din Boemi'a, ci și propunerea, după care toti cei c'unu censu de 5 fl. se aiba dreptu de alegere în comunele rurale.

În colegiulu mariloru proprietari se intenționeza introducerea unui ecilibru, prin împartirea lui în diferite grupuri, că nici una din partide se nu suferé scadere în reprezentarea intereselor ei. Cătu pentru comunele rurale apoi scopulu mesurii în adevéru liberale că cei ce platescu unu censu de 5 fl. se aiba dreptu electoralu este veditu acel'a de a delaturá neegalitatea, ce se semtea în reprezentarea diferita a tieriloru, ba și a unoru ténuturi și a unoru comune din tierile austriace. Prin largirea dreptulu electoralu naționalitatile din Austri'a câștiga unu terému solidu de aperature intereselor lor.

Fiacare învingere a principiului de egala îndreptărire în Austri'a, ne întareșce și pe noi

cei din partea ostica a monarhiei în speranți'a că se apropie totu mai multu acelu momentu, cându va trebui se cada și la noi sistemulu artificialu, care eschide mass'a poporațiunei dela dreptulu cardinalu constituționalu, în favórea unui singuru elementu privilegiatu.

Cronic'a evenimentelor politice.

Din scrierile lui Kossuth a aparutu a treia și ultim'a brosiura, care tractéza, că și cele auterióre despre emigratiunea maghiara. Foile maghiare sunt pline de citate din acést'a „interesanta“ carte a exdictatorulu esilatu de buna voia. Invetiatu'r'a ce-o tragu ele din aceste scrieri este, că „Ungari'a numai în sine însasi își poté aflá garanti'a independenței și a constituțiunei sale, și nicidecum în simpatii'a staturiloru esterne. Incercările lui Kossuth de a emancipá Ungari'a cu ajutorulu mai antaiu alu Franței apoi alu Italiei au fostu iluzorie, dér' folositorie, pentru că Ungari'a emancipata prin intervențiune straina mai curendu s'eu mai târdiu ar' fi fostu împartesita de trist'a sórte a Poloniei. Confederatiunea staturiloru dunarene planuita de Kossuth ar' fi datu de multe piedeci interne și chiaru realizanduse n'ar' fi fostu în stare de a aperi Ungari'a contra Rusiei și contra Germaniei abstragându dela aceea, că acestei confederatiuni și Turci'a i-ar' fi fostu inimica. Acést'a confederatiune ar' fi impusu Ungariei o politica, prin care erá se fia nimicita. Așealulu avea se sté numai în uniune personala cu Ungari'a, tóte naționalitatile Ungariei erau se fia factori deosebiti ai statului. Prin urmare națiunea maghiara erá cuplesita și trebuia se péra. Mai dreptu au avutu acei barbati de statu, cari au cautatu mântuirea Ungariei în strins'a legatura cu Austri'a. Ungari'a este astadi mai independenta decâtu erá se fia sub Kossuth. Interesele rasiei maghiare sunt mai asigurate că ori cându înainte de asta. Ungari'a în alianția cu Austri'a și Germani'a n'are de a se teme de undele slavismului, pre cându confederatiunea dunaréna erá se fia momentulu națiunei maghiare.“ — Asié scrie „Kolossvari Közlöny.“

Din acestea resulta, că partid'a guvernamentală din Ungari'a nici nu se cugeta cătu'și de puțin la îndestulirea justelor pretențiuni ale naționalitățiloru nemaghiare. „Suntemu aliați cu Austri'a și cu Germani'a,“ esclama guvernamentalii, „prin urmare suntemu tari destulu, de a realizá oper'a de maghiarizare!“ Vom vedé! —

Despre puterea armata a Austro-Ungariei publica diarulu anglésu, conservatoru „Standard“, unu articlu importantu, din care estragemu următoarele: „Austro-Ungari'a dispune de-o armata de 800.000 de ómeni, pentru cari este provediuta cu proviantu gata pe 42 de zile. Acestu proviantu se numesce magazinu de feru, „Eiserner Vorrath“, și se compune din farina, verdetiuri uscate, pismeti, beuturi spirituóse și altele. Aceste magazine se improspetéza necurmatu, provisiunile mai vechi se folosesc și în tempu de pace și se schimbă cu altele mai noue. Aceste grandióse magazine se afla în Vien'a, Komorn, Pest'a și Laibach. Orasiile aceste sunt situate la cele mai potrivite puncte pentru casuri de resbelu atátu contra Italiei cătu și contra Rusiei.“

„Numai pentru eventualitatea unui resboiu cu Itali'a séu cu Rusi'a s'au facutu aceste pregătiri. Nu s'a aflatu cu scopu a se asediá aceste magazine mai aproape de granițele Italiei séu de cele ale Rusiei, de órece în casu de resbelu ar' fi amenințate. Din Vien'a séu din

Komorn se poté transportá proviantulu în tempu de 21 de zile la ori care punctu alu frontariei în cantități, necesarie pentru recerintiile armatei mobilizate.“

„În același tempu se poté concentrá întreg'a armata la ori ce punctu alu monarhiei. Normele concentrării sunt următoarele: A treia zi, după ce s'a ordonatu mobilizarea, tóte garnisónele mai aproape de punctulu de concentrare trebuie se fia gata de plecare. Duoe șeptemani după aceea întreg'a armat'a pléca la drumu și în restimpulu amintitu de 21 de zile întreg'a armata se afla concentrata la punctulu destinatu. Pentru monarhi'a ar' fi calamitate, că a treia parte din armata se afla concentrata în provinciile sudice; eventualitatea unui resbelu contra Rusiei sub asemenea împrejurări trebuie se aiba unu efectu deprimatoriu pentru entuziasmulu cetățianiloru. La acést'a se mai adauge și aceea împregiurare nu mai puțin insufletórá de griji, că teritoriulu Austriei marginasiu cu Rusi'a e pazitu de-o garnisóna multu mai puțin numerosa decâtu a Rusiei, carea 'și-a concentratu a treia parte din armata în ténuturile marginasie cu Galiti'a.“

Comitele Wolkenstein, despre care s'a disu că ar' fi fost însărcinatu cu-o misiune importanta în cestiunea Dunarei la cabinetele din Berlinu și Paris a fost numitu zilele aceste ambasadoru alu Austro-Ungariei la Petersburg. Șeptemana trecuta comitele era inca în Paris. „N. fr. Presse“ dice, că s'ar' fi dusu acolo spre a negocia cu guvernulu francesu asupra modalitățiloru de executare a proiectulu lui Barrère, care este alu lui personalu și nu s'a facutu din inițiativ'a guvernulu francesu. Austro-Ungari'a și Angli'a se fi primitu acestu proiectu. Este întrebare acuma deca guvernulu francesu își va însusi proiectulu acest'a alu comisarulu seu din comisiunea dunaréna.

Alții susținú că comitele Wolkenstein ar' fi fost la Paris și Berlin spre a prepará terémulu pentru aneșcarea Bosniei și a Hertegovinei de către Austri'a. Mai înregistramu inca o știre, după care în loculu comitelui Wolkenstein se va duce comitele Hoyos, ambasadorulu dela București că primu șiefu de secțiune în ministerulu de esterne la Vien'a.

Va se díca nu e gluma cu rétragerea comitelui Hoyos dela postulu de ambasadoru austro-ungaru în București. Inca de multu foile maghiare 'și-au fost exprimat dorinți'a că în loculu lui Hoyos se fia tramisu la București unu diplomat maghiaru. Acuma li se telegraféza foiloru din Clusiu: „Nu se știe inca cine va fi urmasiulu lui Hoyos. Cercurile maghiare din București (!) doréscu numirea unui astfelu de reprezentantu, care se cunósca împregiurările de aici, care se știe, că în Romani'a traiescu 200.000 de Maghiari. (?)“ Mèi, mèi câte se mai ceru dela viitorulu ambasadoru austro-ungaru în Romani'a dér' óre n'ar' fi mai consultu că acel'a, ori-cine ar' fi, se cunósca mai înainte de tóte estinderea și importanți'a elementulu românescu?

Audienți'a pe care a avut'o la Pap'a mai deunadi ambasadorulu Prusiei, Schlózer pre-ocupa tare la Berlin cercurile politice. Cuvintele lui Leon XIII, că, deca ar' depinde de densulu, întielegerea cu guvernulu Prusiei ar' fi restabilita în tóte punctele, facu obiectulu diferiteloru interpretatiuni. Unii credú că acésta declarațiune papala n'are nici o importanți'a practica; alții suntu de parere, că Pap'a ar' fi voit se faca alusiune la dificultățile cari 'lu împedica chiaru pe densulu în intrulu bisericiei de a se arétá și a fi pacificu. Acésta din urma interpretare se baséza pe esperienți'a ce a

